

Vinterbeitesituasjonen for elg belyst med eksempler fra elgbeitetaksering i østlige deler Av Evenes Kommune – konsekvenser for størrelsen på elgstammen i området.

ved Geir Elvebakk

Elgbeitetaksering

Bakgrunn: Sørlandselgen mye syk på 70-80 tallet, med bl.a. utvikling av beinskjørhet. Årsak var underernæring.

Igangsatte studier bl.a. ved landbrukshøgskolen for å utvikle metode for at legfolk også skal kunne bidra til kartlegging av elgbeitetilstanden.

To hovedtyper elgbeitetaksering:

- **Grunnlagstakst** hvor en vurderer elgbeiteskader forvoldt over tidligere år.
- **Overvåkningstakst:** tar kun hensyn til beiteskader det siste året.

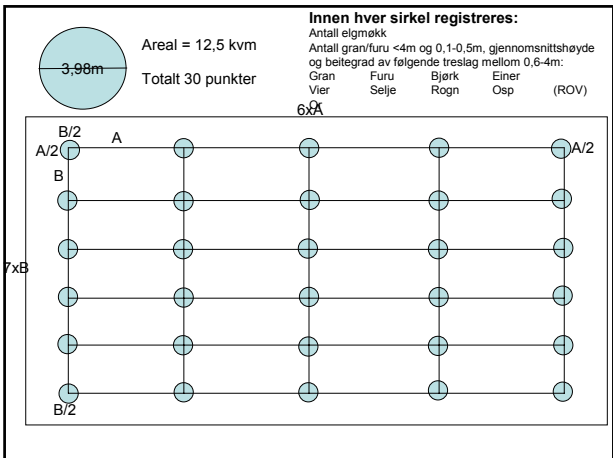

Elgbeite – hva er det?

Sommerbeite: store geografiske variasjoner

- Sørlandet >90% lauv fra bjørk, selje, rogn og lignende
- Nord-Trøndelag: 60% lauv og 40% urter
- **Nord-Norge: 100% urter** (skudd av geitrams, bregner og lignende)

Suverent best sommerbeite i Nord-Norge; elgen her er derfor størst!!!

Sommerbeite ikke noe problem.

Vinterbeite: begrenset tilgang.

Hovedføde før sne:

- Blåbærling og røsslyng

Etter sneen dekker lyng er trær mellom 0,6-4m gruppert etter elgpreferanse:

1. Rogn, Selje, Osp, Vier (ROV-gruppa)

2. Einer, furu

3. Gran, or

Beitegrad

Med beitegrad menes hvor stor andel skudd på trær som har vært utsatt for elgbeiting

Deles i 4 grader:

Beitegrad 1: ingen eller ubetydelig beiting

Beitegrad 2: inntil 1/3 av kvist utsatt for beiting

Beitegrad 3: 1/3 - 2/3 av kvist utsatt for beiting

Beitegrad 4: >2/3 av kvist utsatt for beiting

Undersøkelser viser at et tre opprettholder produksjonen av nye skudd ved en årlig beitebelastning på ca 40% av nye skudd, d.v.s. dominerende beitegrad på 2,2.

Beitegrad 3 og 4 betyr at beitene er overbelastet og både kvalitet og kvantitet vil avta år etter år inntil planten dør

---

Elgbeitetakseringsområdene Totalt taksert 9 områder :

Hundlia	Holmvatn	Oladalen
Elvebakk	Grønmo	Pålheimen
Tverrelva	Høghågan	Fossli
Heikholla	Kirkegården	Bergvik
Vassbotn	Blix-gården	Samlingshuset
Blindesenteret	Botn	Kobberneset
Mila	Forratangen	Botnmark
Brenna		

Valg av takseringsområder har var basert på:

1. Geografisk spredning,
2. Representative områder for den dominerende skogtype
3. Pålheimen og Reinslakteriet valgt for å sjekke beitetilstanden utenfor typisk vinterbeiteområde.

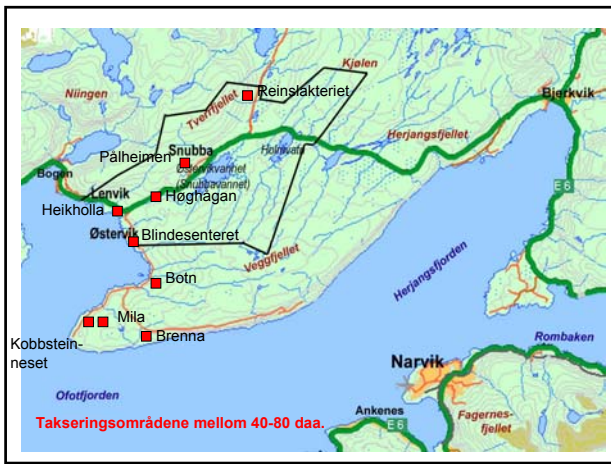

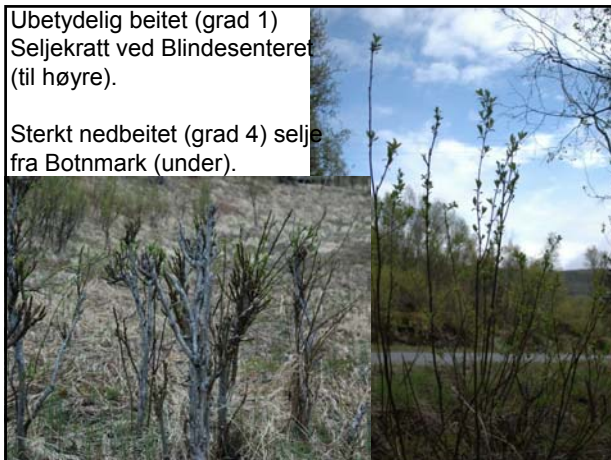

Barket rogn,
Høghågan.

Død furu
På grunn
Av
Nedbeit-
ing (nærmest)
(Brenna)

og

furu, ca.
4 m høy,
som er
nedbeitet
opp til ca.
2,5m.
Mila

Døende ospkratt ved Blindesenteret. Nedbeitinga har foregått over lang tid.

Sterkt nedbeitet eine med døde topper, Brenna.

Døde og døende bjørk, Brenna (under venstre) og bjørkekratt som har vært nedbeitet i en årrekke, unntatt siste året. Brenna (grunnlagstakst grad 4, overvåkningstakst grad 1.)

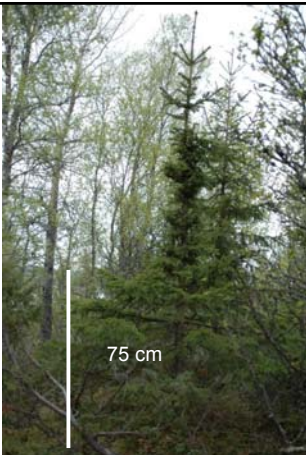

Sterkt beitet gran.
Kvistene under ca.
75 cm er ikke beitet.
Botnmark.

Konklusjoner

Takseringsområdene i Oladalen og Pålheimen representerer sen høst/tidlig vinter beiteområder for elg før snøen blir for dyp. Alle treslag har en lav/moderat beitegrad (d.v.s 1-3) og tåler vinterbeitepresset fra elg uten reduksjon i kvistproduksjon.

Takseringsområdene Høghågan, Heikholla, Blindsenteret, Botn, Kobberneset, Mila og Brenna representerer viktige vinterbeiteområder for elgen. Områdene viser dominerende beitegrad 3-4 på treslagene rogn, selje, vier, osp og furu der disse er til stede, mens bjørk, einer og gran viser dominerende beitegrad 1-3. Med et fortsatt like høyt beitepress vil kvistproduksjonen til treslagene med beitegrad 3 og 4 gradvis avta ved at disse treslagene dør. På sikt vil disse artene også kunne dø ut p.g.a. overbeiting. En må forvente at ved en fortsatt like høy elgbestand vil beitepresset på bjørk, gran og einer øke slik at også disse treslagene vil bli utsatt for overbeiting. Dette er i ferd med å skje innen takseringsområdene Mila og Brenna.

Hver elg trenger 15 kg kvist pr. døgn om vinteren. 15 kg utgjør også gjennomsnittlig kvistproduksjon pr. daa/år. Gitt 180 vinterbeitedøgn i året og en beitegrad på 2,2 (40%), for alle treslag vil hver voksne elg trenge 500 daa/år eller 0,5 kvadratkilometer.

Myndighetene krever at elgbestanden skal holdes på et slikt nivå at elgen ikke skal representere en fare for det biologiske mangfoldet. **I og med at treslagene selje, rogn, osp, vier og furu står i fare for å dø ut i de viktigste vinterbeiteområdene, anbefales det derfor en reduksjon i elgbestanden.**
